

Kunnskapsløs bruk av farger

Dagny Thurmann-Hoelseth langer ut mot kunnskapsløs bruk av farger i offentlige rom, og er svært kritisk til fargebruken på helseinstitusjoner.

Av Bjørg Owren/ifi.no, ifi.no

- Det finnes mye kunnskap om fargenes og estetikkens betydning for folks helse og trivsel, men den brukes ikke av norske fagfolk, sa hun temmelig indignert i forbindelse med at paletten for det nyoppussede undersøkelsesrommet for barn mistenkt utsatt for seksuelle og/eller fysiske overgrep på Ullevål ble lagt frem.

Thurman-Hoelseth, som på daværende tidspunkt var kreativ leder for Fargerike, har sammen med Stine Sofies Stiftelse og Ullevål sykehus stått for oppussingen av rommet.

Det er ikke første gang hun kommer med denne kritikken og etter åpningen ba vi henne utdype forholdet litt mer.

Dagny Thurmann-Hoelseth

Hva er så galt?

Det vi ser, er at fargene som brukes, er kontraeffektive, og gjør opplevelsen av institusjonene dårligere. Hvite vegger gjør underbevisstheten urolig, senker konsentrasjonsevnen og er katalysator for migræne og hodepine. Grå vegger er deprimerende, kan gi tungsinn, og gjøre oss late og bør unngås som pesten. Sort er heller ikke en positiv farge, den assosieres med sorg, tap og død, og er i vesten ansett som en dyster farge.

Disse fargene er gjengangere i offentlige miljøer og institusjoner og har ingen fargeteoretisk positiv effekt på mennesket. I beste fall nøytral, i verste fall svært negativ. De fungerer i utgangspunktet kun når de kombineres med farger som kan påvirke positivt, og absolutt ikke når de kombineres med hverandre. Mønsterbruken er også ofte ubehagelig og svært preget av tiden det ble kjøpt inn. Disse mønstrene er ofte spesiallaget for institusjonsbruk, men ser ofte både merkelig ut og med dårlige fargekombinasjoner

Årsaken til at situasjonen er slik?

Feil fokus i prosjekteringen. Der tas det mer hensyn til hva som er praktisk enn hva som er gagnar brukerne. Og det er mangel på kunnskap fra fagfolk som har ført oss hit. Men dette handler ikke bare om interiør og arkitektur. Vi har vært inne i vår eneste akromatiske fargeperiode de siste 10-15 årene, hvor klesskapene våre og bilparken også har mistet fargene. Disse er nå i hovedsak hvite, grå, sorte og litt beige i interiør. I samme perioden har bruken av antidepressiva eksplodert. Det forbauser meg ikke om det er en korrelasjon mellom disse.

Hvem retter du skytset mot?

Alle! Høyskolene som utdanner interiørarkitekter, arkitekter og andre kreative roller innenfor estetikk og innredning har mistet ballen. Det er svært lite, om noe fokus på dette, fargeopplæringen er mer teknisk. I tillegg ser det ut til at temaet har vært nærmest fraværende i fagmiljøet. Stat og kommune må også, som oppdragsgiver, ha mer kunnskap og sette strengere krav til estetisk utforming av offentlige rom og et tydeligere hensyn til mennesket, både pasient/bruker og ansatte.

Hvor bommes det etter din mening?

Her har både eier, utbygger, fagmiljøer, stat & kommune, men også interiørarkitekter og arkitekter et ansvar. Og det bommes altså på hensynet til pasientene. At det er mennesker som skal leve i disse miljøene i kortere eller lengre perioder, menneskene som har disse miljøene som sin arbeidsplass tas det heller ingen hensyn til. Fargebruken er begrenset og trist. Miljøene ser institusjonaliserte og industrialiserte ut. Det er ingen atmosfære eller hyggelig stemning. Dette gjelder ikke bare sykehus, behandlingsinstitusjoner og sykehjem, men også NAV, asylmottak, skoler, kontorlokaler osv. Fargebruken er negativ.

Du har holdt foredrag for dem du kritiserer. Møter du noen forståelse for argumentene dine?

Ja, jeg vil si at jeg møter forståelse for argumentene, og også et ønske og en vilje til å lære mer. Noen få synes dette er noe vås, men med forskningen som er gjort på området, vil jeg si det er ufornuftig og til dels manglende respekt for eget fag å ignorere problemstillingen. Jeg vet det er utfordrende for både arkitekter og interiørarkitekter med det stramme regelverket og begrensede budsjetter. Behovet for en løsningsorientert debatt med oppdragsgiver (stat og kommune) og norske fagmiljøer er også stor. Dette handler om respekt for pasienter, brukere, elever, studenter, asylsøkere og ansatte/fagpersonell.

Startet eget:

Dagny har sluttet i Fargerike, og har etablert seg som frittstående fargeekspert.

Dokumentasjon:

Det finnes mye dokumentasjon på viktigheten av en "hjemlig" atmosfære og hvordan farger fungerer. Dagny anbefaler:

www.psykologtidsskriftet.no

www.sykepleien.no

Arkitekt og fargepsykolog Karl Rybergs forskning på farger, oppsummert i boken The origin of light.

Goethes farge teori anbefales også.